

SYLABUS – OPIS ZAJĘĆ/PRZEDMIOTU

I. Informacje ogólne

1. Nazwa zajęć/przedmiotu: **Kultury pogranicza w epoce żelaza**
2. Kod zajęć/przedmiotu: **19-KPEZ-12-Arch-1a**
3. Rodzaj zajęć/przedmiotu (obowiązkowy lub fakultatywny): obowiązkowy
4. Kierunek studiów: archeologia
5. Poziom studiów (I lub II stopień, jednolite studia magisterskie): II stopień
6. Profil studiów (ogólnoakademicki / praktyczny): ogólnoakademicki
7. Rok studiów (jeśli obowiązuje): I
8. Rodzaje zajęć i liczba godzin (np.: 15 h W, 30 h ĆW): 30h W
9. Liczba punktów ECTS: 2
10. Imię, nazwisko, tytuł / stopień naukowy, adres e-mail prowadzącego zajęcia: dr hab. Marcin Ignaczak, prof. UAM, ignaczak@amu.edu.pl
11. Język wykładowy: polski
12. Zajęcia / przedmiot prowadzone zdalnie (e-learning) (tak [częściowo/w całości] / nie): nie

II. Informacje szczegółowe

1. Cele zajęć/przedmiotu:

Celem wykładu jest przekazanie studentom zaawansowanej wiedzy na temat zjawisk społeczno-kulturowych zachodzących w Europie Środkowowschodniej i w zachodniej Eurazji w okresie od XII w BC do V w. AD. Słuchacze powinni rozumieć istotę złożonych procesów formujących specyficzną „kulturę pogranicza” – zespół wzorców zachowań kulturowych, często synkretycznych, niewystępujących w „centrum”. W efekcie studenci winni zyskać umiejętność samodzielnej oceny zjawisk i procesów społecznych, osadniczo-gospodarczych i kulturowych na wskazanym terenie. Zgromadzona wiedza stworzy podstawy dla dalszego rozwijania zainteresowań prądziejami Europy Środkowowschodniej. Ich realizacją mogą być projekty badawcze i prace magisterskie podejmujące tematykę kultury międzymorza bałtycko-pontyjskiego.

2. Wymagania wstępne w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych (jeśli obowiązują):

Ugruntowana wiedza z zakresu pradziejów Europy Środkowowschodniej. Znajomość geografii regionu

3. Efekty uczenia się (EU) dla zajęć i odniesienie do efektów uczenia się (EK) dla kierunku studiów:

Symbol EU dla zajęć/przedmiotu	Po zakończeniu zajęć i potwierdzeniu osiągnięcia EU student/ka:	Symbole EK dla kierunku studiów
EU_1	ma zaawansowaną wiedzę na temat zjawisk społeczno-kulturowych zachodzących na pograniczu Europy Wschodniej i Zachodniej we wczesnym okresie epoki żelaza	K_W04, K_W05, K_W06
EU_2	zna i rozumie istotę procesów mających wpływ na formowanie się „kultury pogranicza” – często tworzonej na bazie synkretycznych wzorców pochodzących z odmiennych centrów kulturowych	K_W04, K_W05, K_W06, K_U02, K_U05, K_K05
EU_3	studenci zyskają umiejętność samodzielnej interpretacji procesów kulturowych zachodzących na dużych obszarach Europy Środkowowschodniej w początkach epoki żelaza	K_W04, K_W05, K_W06, K_U02, K_U05, K_K05
EU_4	umiejętność oceny różnych sposobów wykorzystywania środowiska w badanym okresie pradziejów	K_W04, K_W05, K_W06, K_U02, K_U05, K_K05
EU_5	weryfikacji przystosowań ekologicznych żyjących tu grup ludzkich	K_W04, K_W05, K_W06, K_U02, K_U05, K_K05

4. Treści programowe zapewniające uzyskanie efektów uczenia się (EU) z odniesieniem do odpowiednich efektów uczenia się (EU) dla zajęć/przedmiotu

Treści programowe dla zajęć/przedmiotu:	Symbol EU dla zajęć/przedmiotu
Wprowadzenie. Podstawowe terminy dotyczące pogranicza w aspektach: chronologicznym, przestrzennym, społecznym, politycznym, etnicznym, językowym, religijnym, mentalnościowym, cywilizacyjnym. Międzymorze bałtycko-pontyjskie jako obszar pogranicza dla tradycji kulturowych Niżu Środkowoeuropejskiego i lasostepu/stepu strefy pontyjskiej	EU_1, EU_3, EU_4

Sytuacja kulturowa w Europie Środkowowschodniej we wczesnym okresie epoki żelaza.	EU_2, EU_3
Podstawowe jednostki kulturowe międzymorza bałtycko-pontyjskiego w I tys. BC. Charakterystyka taksonomiczna.	EU_1, EU_2, EU_5
Strategie osadnicze i gospodarcze.	EU_1, EU_2, EU_5
Koczownicy a ludność osiadła – modele interakcji społecznych	EU_1, EU_2, EU_5
Życie rytualne i struktury społeczne.	EU_1, EU_2, EU_5
Kontakty wewnętrzne i międzykulturowe. Szlaki komunikacyjne. Interakcje (handel, konflikty zbrojne).	EU_1, EU_2, EU_5

5. Zalecana literatura:

- J. Chochorowski 1993. Ekspansja Kimmeryjska na tereny Europy Środkowej, Kraków.
- J. Chochorowski (red.) 1996. Koczownicy Ukrainy, Katowice.
- J. Chochorowski 1999. Żelazny oręż barbarzyńców – wczesna epoka żelaza poza zasięgiem cywilizacji klasycznych, w: J.K.
- Kozłowski (red.), Encyklopedia Historyczna Świata, Tom I, Prehistoria, s. 304-395.
- S. Czopek 2005. Związki dorzecza Wisły z terenami lasostepu ukraińskiego w epoce brązu i wczesnej epoce żelaza, w: L. Bakalarska (red.), Wspólnota dziedzictwa archeologicznego ziem
- C. King 2006. Dzieje Morza Czarnego, Warszawa.
- E. Kłosińska 2005. Lubelszczyzna i Ukraina w młodszych odcinkach epoki brązu i we wczesnej epoce żelaza – pytania o losy wspólne i niewspólne, w: L. Bakalarska (red.), Wspólnota dziedzictwa archeologicznego ziem Ukrainy i Polski, Warszawa, s. 226-249.
- M. Makohonienko 2011. Przyrodnicze aspekty pradziejowych i wczesnohistorycznych szlaków tranzytowych bałtycko-pontyjskiej przestrzeni kulturowej, w: M. Ignaczak, A. Koško, M. Szmyt (red.), Między Bałtykiem a Morzem Czarnym. Szlaki międzymorza IV – I tys. przed Chr., Archaeologia Bimaris, Dyskusje, tom IV, Poznań, s. 21-60.

III. Informacje dodatkowe

1. Metody i formy prowadzenia zajęć umożliwiające osiągnięcie założonych EU (proszę wskazać z proponowanych metod właściwe dla opisywanych zajęć lub/i zaproponować inne)

Metody i formy prowadzenia zajęć	X
Wykład z prezentacją multimedialną wybranych zagadnień	X
Wykład konwersatoryjny	X
Wykład problemowy	
Dyskusja	
Praca z tekstem	X
Metoda analizy przypadków	
Uczenie problemowe (Problem-based learning)	
Gra dydaktyczna/symulacyjna	
Rozwiązywanie zadań (np.: obliczeniowych, artystycznych, praktycznych)	
Metoda ćwiczeniowa	
Metoda laboratoryjna	
Metoda badawcza (dociekania naukowego)	
Metoda warsztatowa	
Metoda projektu	
Pokaz i obserwacja	
Demonstracje dźwiękowe i/lub video	
Metody aktywizujące (np.: „burza mózgów”, technika analizy SWOT, technika drzewka decyzyjnego, metoda „kuli śniegowej”, konstruowanie „map myśli”)	
Praca w grupach	
Inne (jakie?) -	
...	

2. Sposoby oceniania stopnia osiągnięcia EU (proszę wskazać z proponowanych sposobów właściwe dla danego EU lub/i zaproponować inne)

Sposoby oceniania	Symbole EU dla zajęć/przedmiotu				
	EU_1	EU_2	EU_3	EU_4	EU_5
Egzamin pisemny					
Egzamin ustny	x	x	x	X	x
Egzamin z „otwartą książką”					
Kolokwium pisemne					
Kolokwium ustne					
Test					
Projekt					
Esej					
Raport					
Prezentacja multimedialna					
Egzamin praktyczny (obserwacja wykonawstwa)					
Portfolio					
Inne (jakie?) – zadania z tekstem		x	x		
...					

3. Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Forma aktywności		Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Godziny zajęć (wg planu studiów) z nauczycielem		30
Praca własna studenta*	Przygotowanie do zajęć	10
	Czytanie wskazanej literatury	10
	Przygotowanie pracy pisemnej, raportu, prezentacji, demonstracji, itp.	
	Przygotowanie projektu	
	Przygotowanie pracy semestralnej	
	Przygotowanie do egzaminu / zaliczenia	10
	Inne (jakie?) -	
	...	
SUMA GODZIN		60
LICZBA PUNKTÓW ECTS DLA ZAJĘĆ/PRZEDMIOTU		2

* proszę wskazać z proponowanych przykładów pracy własnej studenta właściwe dla opisywanych zajęć lub/i zaproponować inne

4. Kryteria oceniania wg skali stosowanej w UAM:

bardzo dobry (bdb; 5,0): student w stopniu wyróżniającym opanował treści nauczania
 dobry plus (+db; 4,5): student w stopniu bardzo dobrym opanował treści nauczania
 dobry (db; 4,0): student w stopniu dobrym opanował treści nauczania
 dostateczny plus (+dst; 3,5): student w stopniu zadowalającym opanował treści nauczania
 dostateczny (dst; 3,0): student w stopniu dostatecznym opanował treści nauczania
 niedostateczny (ndst; 2,0): student nie opanował 60% treści nauczania